

Skånsk primärvård och omställning till Nära vård

Region Skånes pensionärsråd onsdagen den 22 maj 2024

Körschema

- Skånsk primärvård (10 min)
- Inflygning - Äldres hälsa och livssituation i Skåne (5 min)
- Ersättningar inom Hälsovalet (30 min)
- Dialog och frågor (15 min)
- Fika (25 min)
- Omställning till Nära vård och framtidens primärvård (20 min)
- Den digitala vården (15 min)
- Äldre och läkemedel (10 min)
- Dialog och frågor (15 min)

Skånsk primärvård

Lisa Flinth (L)

Ordförande Primärvårdsnämnden

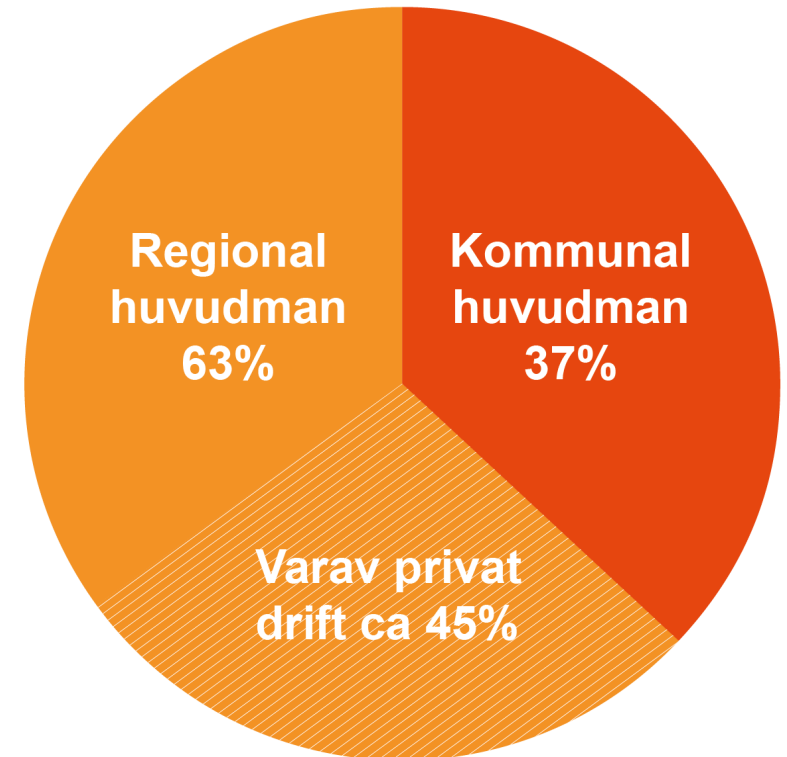

Vad är primärvård?

Primärvårdens roll är att vara navet i hälso- och sjukvården och ska vara den vårdnivå som verkar nära invånarna.

Primärvården ska svara för behovet av medicinsk bedömning och behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver särskilda medicinska eller tekniska resurser eller annan särskild kompetens.

2 kapitel 6 § Hälso- och sjukvårdslagen

Skånsk primärvård i siffror

94 % av skåningarna har kontakt med primärvården under året, drygt 13 miljoner vårdmöten genomförs per år.

En vanlig dag kontaktar 52 935 skåningar sin vårdcentral och 18 877 skåningar besöker sin vårdcentral.

1 007 besöker en akutmottagning och 7 900 besöker sjukhusens öppenvård per dag.

Primärvårdsnämnden

- Strategiskt ansvar för Skånsk primärvård.
- Utveckling av hälso- och sjukvården i samarbete med Skånes kommuner.
- Driftsledningsnämnd för Primärvården Skåne.
- Nämnden finansierar och beslutar om förfrågningsunderlag och om ersättningar kopplade till lagen om valfrihetssystem (LOV) inom ramen för primärvårdens ansvarsområden - vårdcentral, barnavårdscentral, barnmorskemottagning samt psykoterapi.

Vanliga kroniska diagnoser i primärvården

- Hypertoni
- Ångest
- Depression
- Astma
- Diabetes
- Fetma
- Förmaksflimmer
- Ischemisk hjärtsjukdom
- TIA – Stroke
- KOL
- Hjärtsvikt
- Osteoporos (benskörhet)
- Demens

8 000 diagnoser hanteras av primärvården.

PRIMÄRVÅRDENS DELAR

Hälsovalet - LOV

- 176** Vårdcentraler
- 152** Barnvårdscentraler
- 78** Barnmorskemottagningar
- 259** Psykoterapimottagningar
- 39** Familjecentraler
- 16** Kvälls- och helgmottagningar

**Finansieras via 20 procent av
den skånska hälso- och sjukvårdsbudgeten**

Anslagsfinansierat

- 8** ASIH-enheter, Avancerad sjukvård i hemmet
- 6** Palliativvårdsavdelningar
- 9** Psykologmottagningar barn- och föräldrahälsa
- 3** Mobila team närsjukvård
- Dietistmottagningar
- Barnmottagningen i Eslöv
- Multimodala smärtteam
- Flyktighälsa

Verksamheter i Hälsovalet

Enligt lagen om valfrihetssystem, LOV

- Vårdcentraler
- Barnavårdscentraler, BVC
- Barnmorskemottagningar, BMM
- Psykoterapi

7 055 miljoner kronor

Anslagsfinansierad verksamhet

- Palliativ vård
- ASIH
- Mobilt team närsjukvård
- Psykologmottagningar barn- och föräldrahälsa

834 miljoner kronor

Forskning och utveckling

- Centrum för primärvårdsforskning
- Primärvårdens utbildningsenhet
- Palliativt utvecklingscentrum

Forskningsområden

CPF:s forskning fokuserar på forskningsområden som har stor betydelse för primärvårdens patienter och verksamhet.

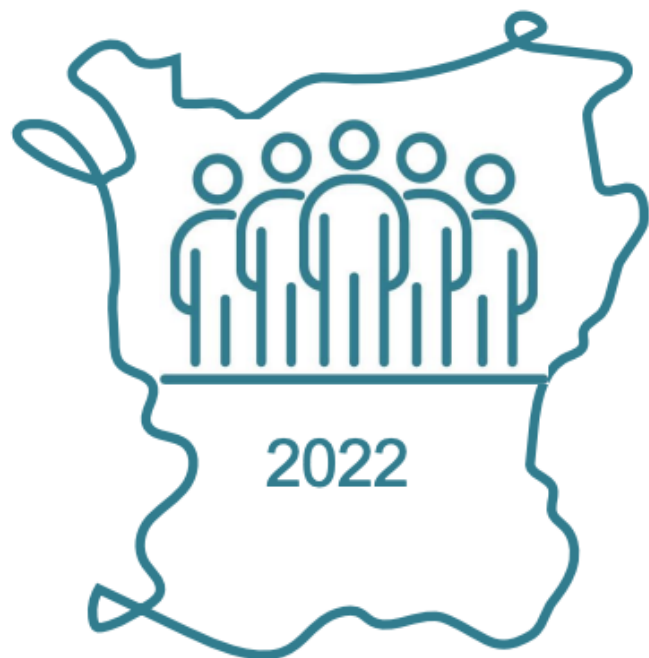
- Hjärtkärlsjukdomar: levnadsvanor, migration, arv och miljö.
- Psykisk ohälsa: samspelet mellan arv, hemmiljö och bostadsområde.
- Migrationens och bostadsområdets betydelse för kvinnors och barns hälsa.
- Epidemiologisk forskning kring de stora folksjukdomarna.
- Läkemedel och äldre.
- Cancer, biomarkörer och diagnostik.
- E-hälsa.
- Riktade hälsosamtal.

Äldres hälsa och livssituation i Skåne

Rapporten skiljer systematiskt mellan yngre-äldre, 65–79 år, och äldre-äldre, 80+ år, samt mellan män och kvinnor.

Länk till rapporten: https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer/rapport-aldres-halsa-i-skane_240413.pdf

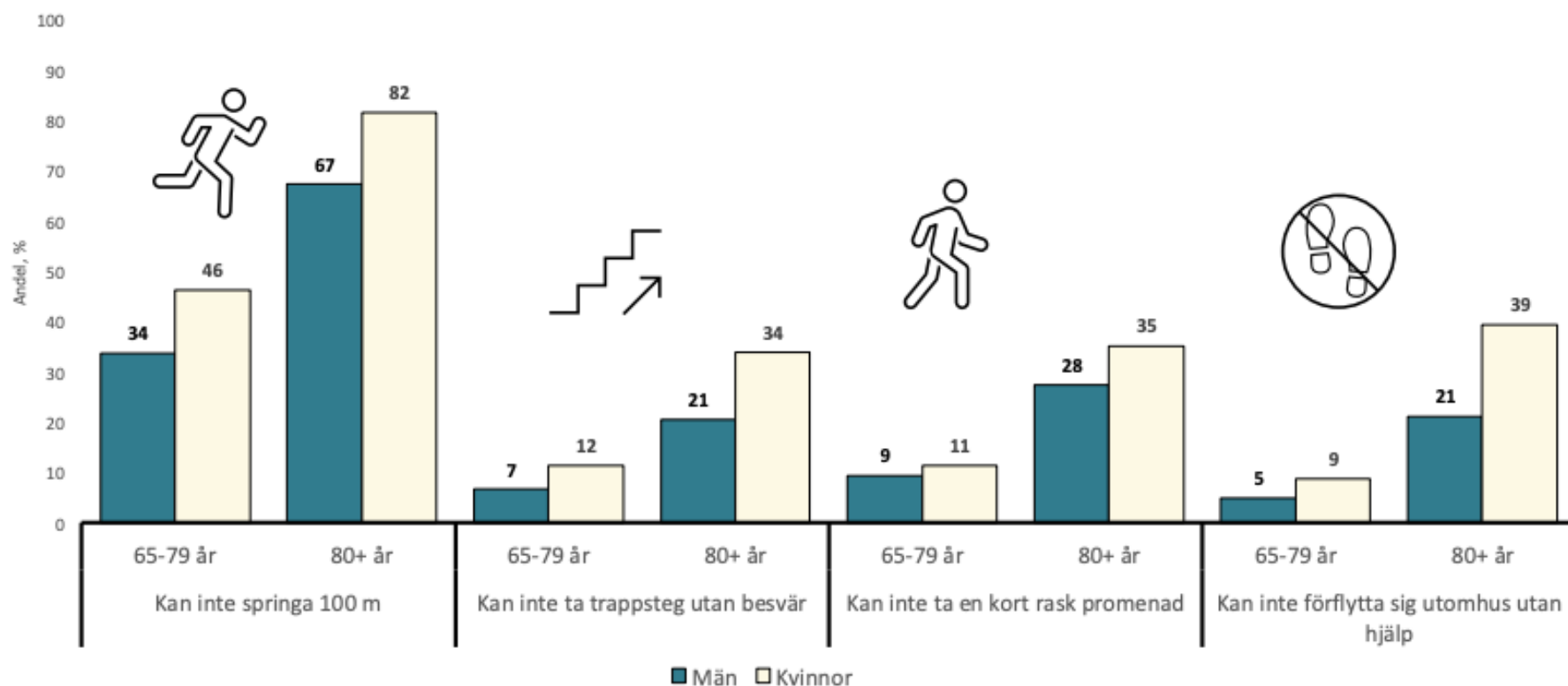
Släppte ålderstaket

65 år och äldre
svarsfrekvens ~55 %

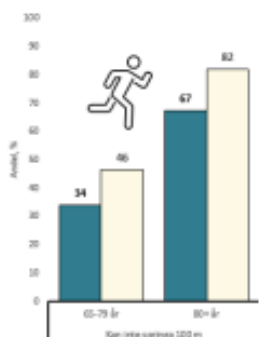
	<u>Ålder</u>	<u>Antal (%)</u>
Män	65-79	3335 (35)
	80+	1160 (12)
Kvinnor	65-79	3672 (38)
	80+	1464 (15)
Totalt		9631 (100)

Funktion: begränsad i specifika aktiviteter

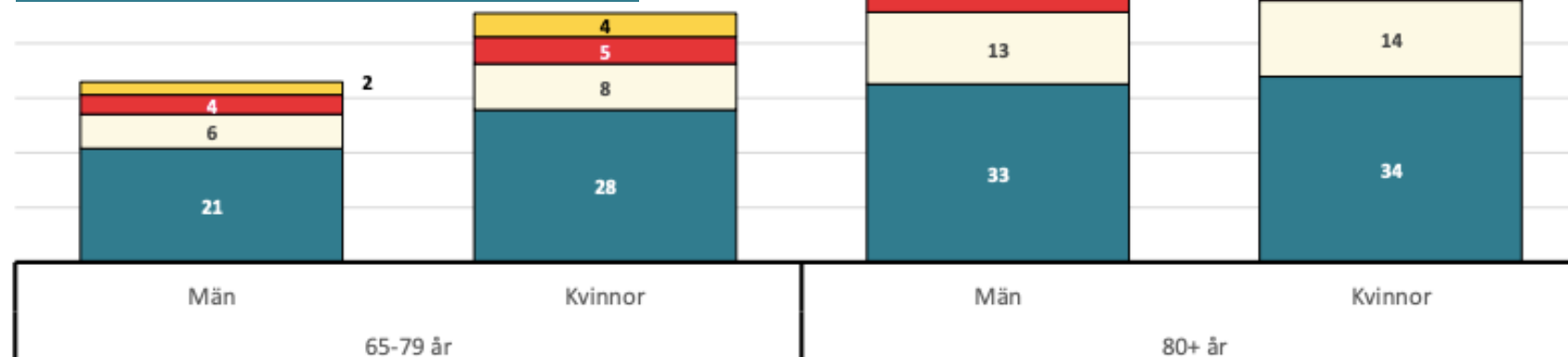
Funktion : begränsad i specifika aktiviteter

"Närapå dubbelt så många kvinnor än män i åldersgruppen 80+ är begränsad i alla tre aktiviteter"

En bidragande orsak till att siffrorna är högre bland kvinnorna är att kvinnor blir äldre än män. För gruppen 80+ år (Skåne, år 2022) så var 17 procent av kvinnorna 90 år eller äldre, för männen var det 10 procent som var 90 år eller äldre [1].

Andel, %

■ Klarar alla aktiviteter
 ■ Begränsad i en aktivitet
 ■ Begränsad i två aktiviteter
 ■ Begränsad i alla tre aktiviteter

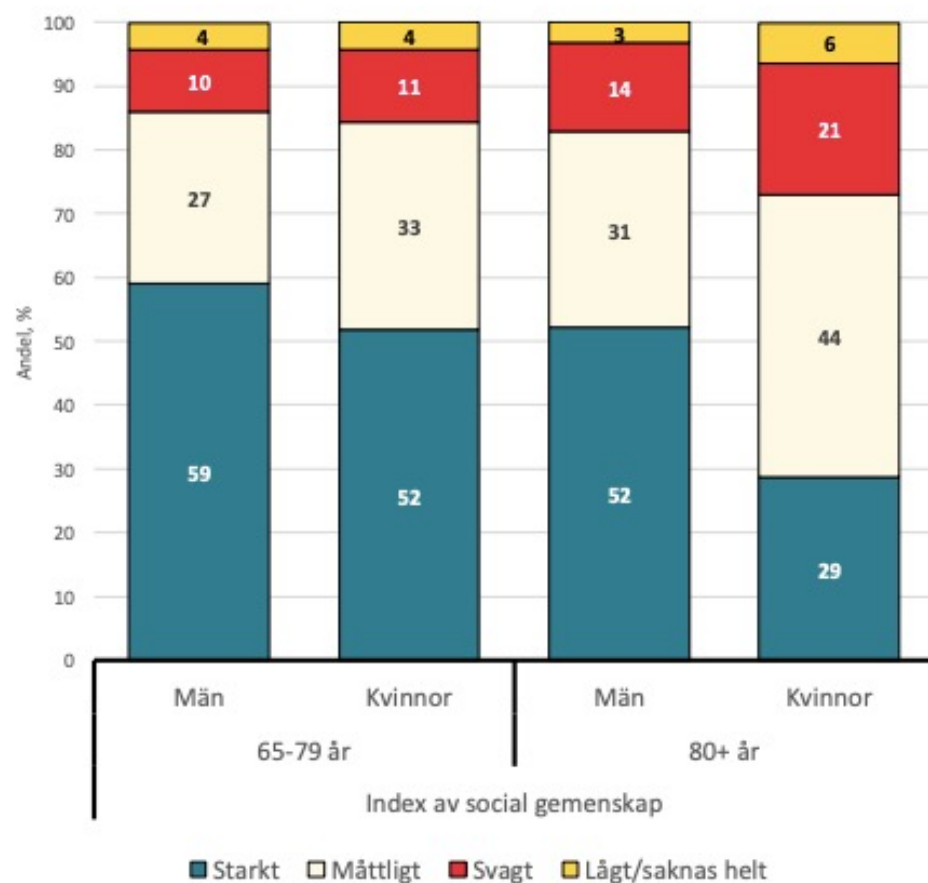
4 hörnpelare för ett gott åldrande

- Social gemenskap
- Meningsfullhet
- Goda matvanor
- Fysisk aktivitet

4 hörnpelare för ett gott åldrande

social gemenskap, meningsfullhet, goda matvanor, fysisk aktivitet

Har:

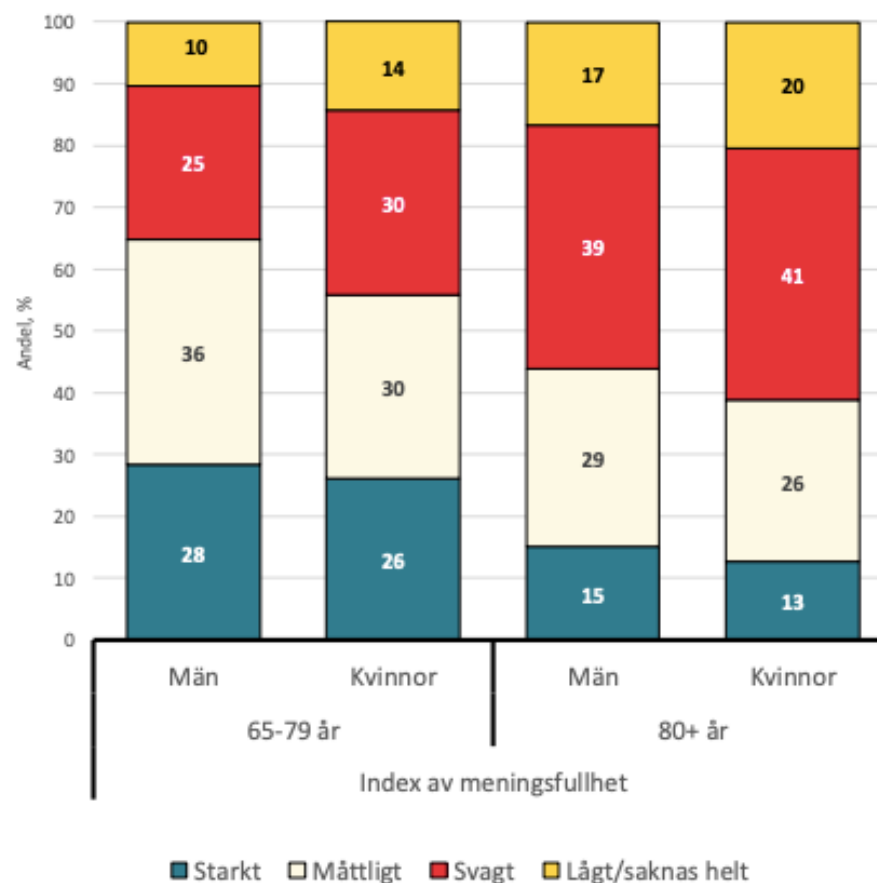
- 1) emotionellt och 2) praktiskt stöd
- 3) Ensamboende (ej)
- 4) Ofta eller alltid känner sig nära andra människor

4 hörnpelare för ett gott åldrande

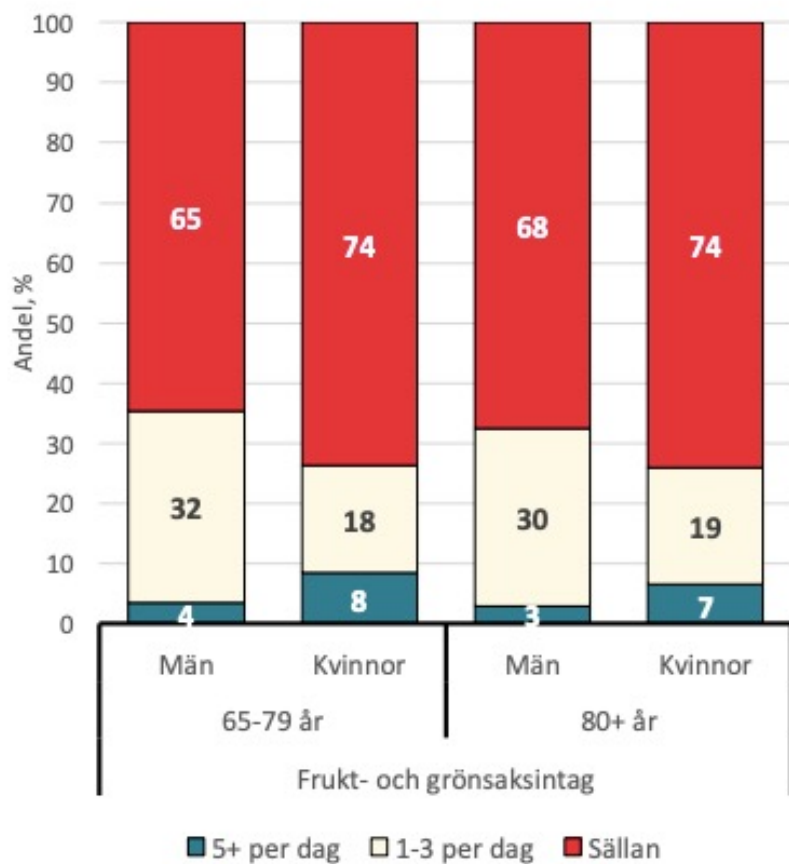
social gemenskap, meningsfullhet, goda matvanor, fysisk aktivitet

- **Hanterbar och begriplig tillvaro:**
 - tänkt på ett bra sätt
 - hanterat problem på ett bra sätt
- **Optimistisk inställning och gott humör:**
 - känt sig glad och lycklig
 - känt sig lugn och harmonisk
 - ser just på sin framtid
- **Vara en del av ett socialt sammanhang:**
 - känt sig nära andra människor
 - känt sig vara till nytta
 - deltagit i aktiviteter

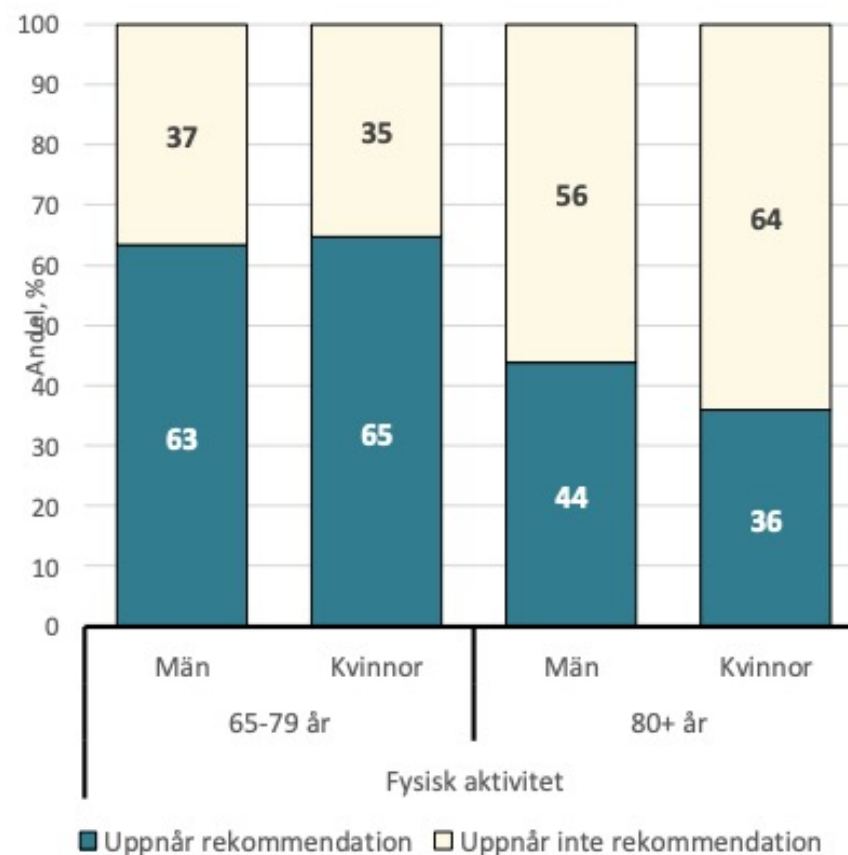
4 hörnpelare för ett gott åldrande

social gemenskap, meningsfullhet, goda matvanor, fysisk aktivitet

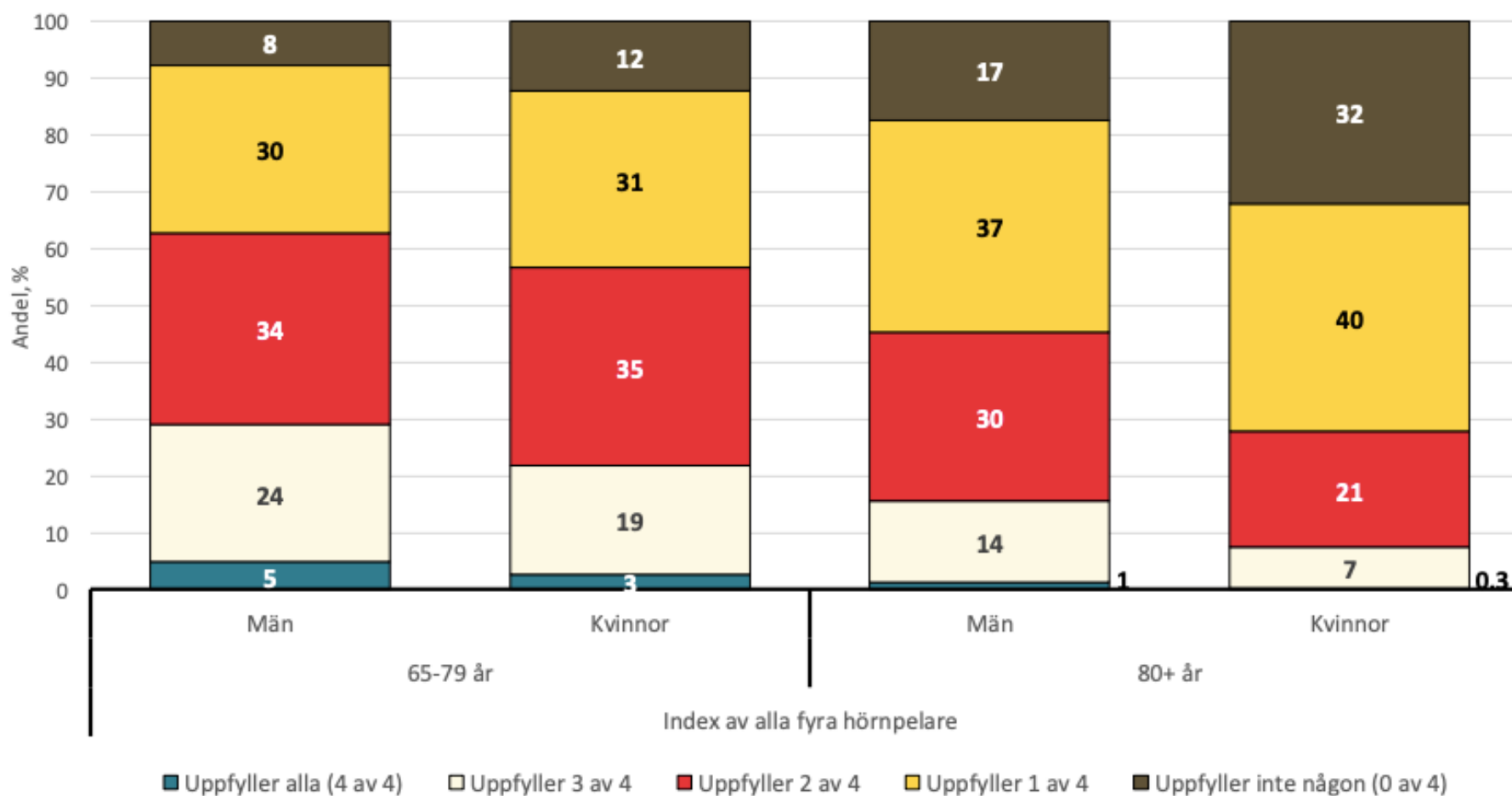
4 hörnpelare för ett gott åldrande

social gemenskap, meningsfullhet, goda matvanor, fysisk aktivitet

4 hörnpelare för ett gott åldrande

social gemenskap, meningsfullhet, goda matvanor, fysisk aktivitet: INDEX

Majoriteten av omsorgen i hemmet står dock anhöriga för...

Informell omsorg i hemmet är 2-3 ggr så stor än den formella (hemtjänst)

För de med demenssjukdom är den 5 ggr så stor

Var 5:e person över 80 år har en demenssjukdom

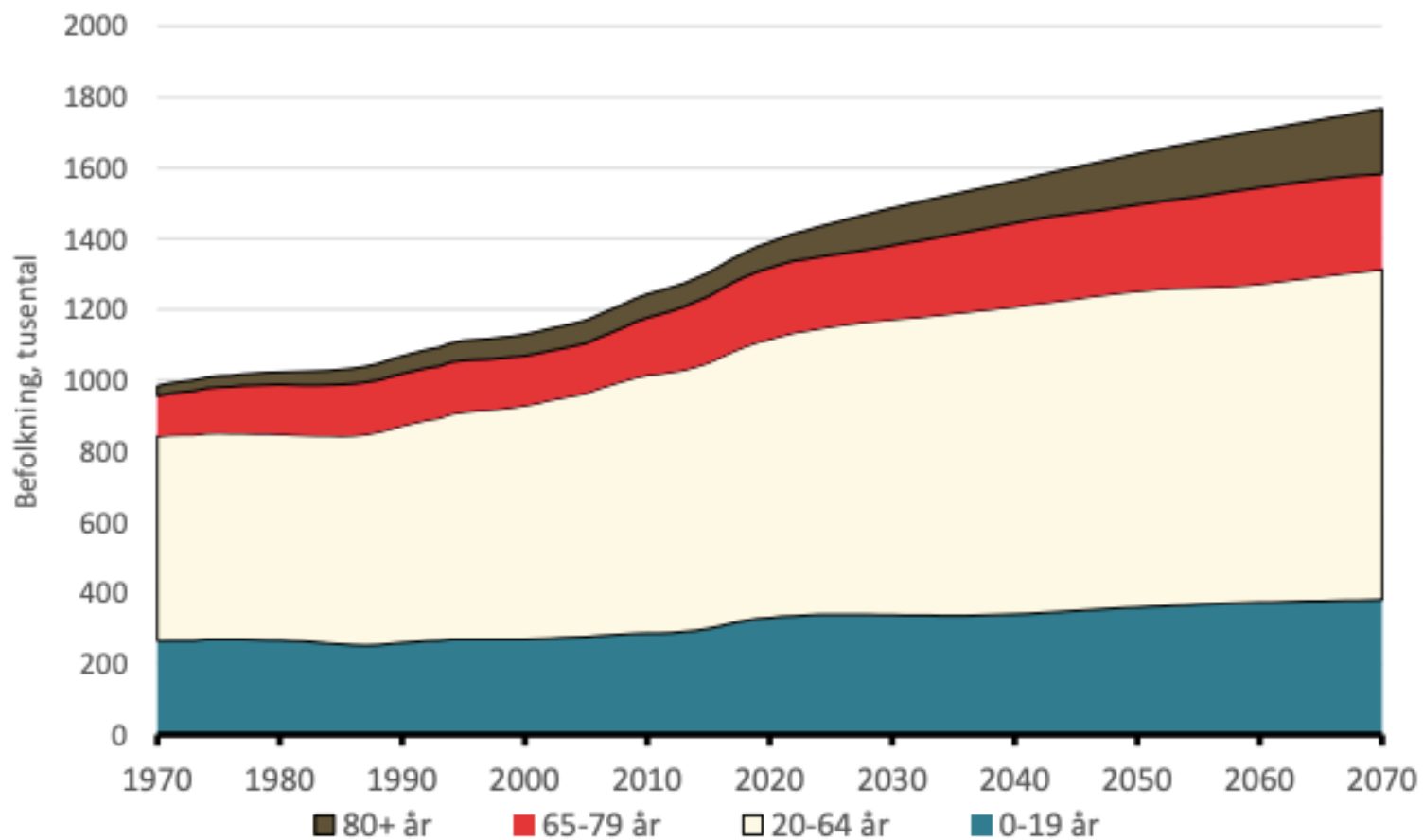
Befolkningsprognos 2023-2032

Ålder	Befolkning 2022	Befolkning 2032	Förändring, antal	Förändring, procent
0-6 år	113 905	112 412	-1 493	-1.3%
7-15 år	156 040	149 968	-6 072	-3.9%
16-19 år	64 587	74 458	9 871	15.3%
20-64 år	800 376	847 735	47 359	5.9%
65-79 år	202 768	215 828	13 060	6.4%
80+ år	76 648	108 843	32 195	42.0%
Totalt	1 414 324	1 509 244	94 920	6.7%

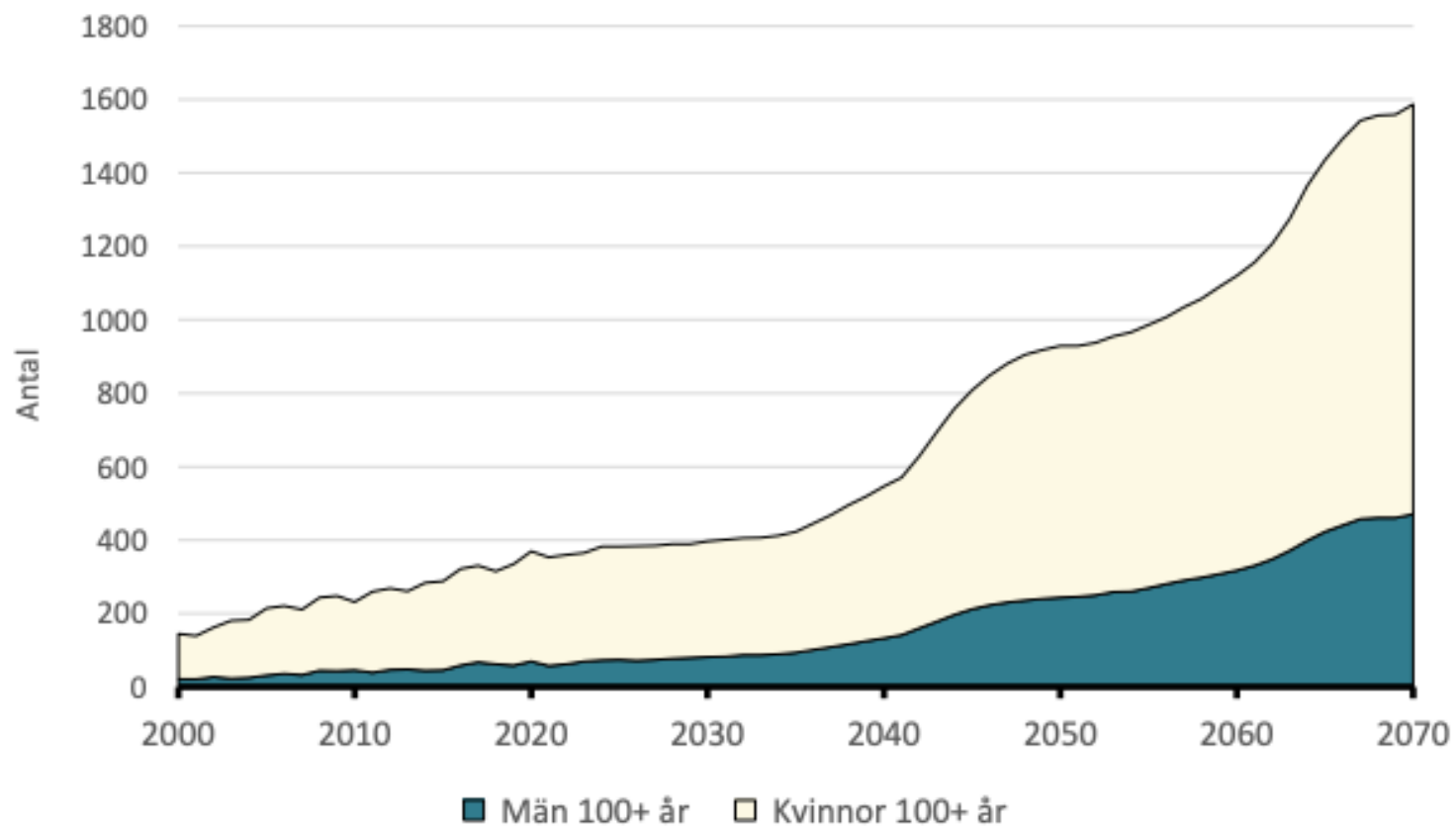
Regionprognos till 2032 indelat i femårsklasser

År	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95+	Totalt
2022	79 727	86 087	87 378	81 340	80 639	89 090	103 551	94 785	90 228	89 668	88 132	89 195	75 088	69 933	68 418	64 417	40 504	22 680	10 337	3 127	1 414 324
2023	77 842	86 096	88 208	83 690	81 885	86 600	103 708	97 643	91 354	89 649	88 462	89 828	77 248	69 915	67 566	64 996	43 253	23 670	10 310	3 157	1 425 078
2024	76 427	85 636	88 804	86 090	82 770	85 203	102 540	100 588	92 160	89 866	89 756	89 040	80 051	70 655	66 572	64 691	46 461	24 634	10 379	3 154	1 435 476
2025	75 593	85 123	88 652	88 537	84 061	84 331	100 119	103 565	93 408	90 117	90 478	88 457	82 976	71 061	66 155	64 137	49 383	25 676	10 487	3 200	1 445 518
2026	74 987	84 333	89 256	89 781	86 296	84 018	97 043	105 457	95 199	90 794	90 355	88 167	85 600	71 855	66 181	63 118	52 155	26 487	10 851	3 233	1 455 168
2027	75 797	82 689	88 985	91 050	88 074	84 614	93 542	106 917	96 970	91 650	90 244	87 697	87 837	72 989	66 392	62 092	53 657	28 291	11 290	3 254	1 464 031
2028	77 076	80 697	88 832	91 699	90 014	85 419	90 878	106 849	99 562	92 624	90 103	87 968	88 443	75 072	66 443	61 433	54 278	30 441	11 862	3 265	1 472 958
2029	78 249	79 228	88 275	92 185	92 029	85 998	89 330	105 621	102 274	93 330	90 220	89 199	87 662	77 804	67 188	60 640	54 164	32 874	12 401	3 301	1 481 973
2030	79 231	78 384	87 724	91 974	94 231	87 058	88 363	103 193	105 112	94 500	90 457	89 873	87 094	80 657	67 632	60 376	53 842	35 048	12 985	3 365	1 491 099
2031	79 818	77 822	86 959	92 577	95 321	89 060	88 084	100 231	107 003	96 263	91 125	89 737	86 830	83 233	68 435	60 514	53 122	37 061	13 460	3 510	1 500 166
2032	80 307	78 707	85 438	92 386	96 493	90 760	88 794	96 994	108 549	98 067	92 018	89 634	86 426	85 434	69 577	60 818	52 413	38 238	14 525	3 667	1 509 244

Figur 1. Skånes befolkningsutveckling år 1970–2070, med prognos från 2023 och framåt.

Figur 2. Antalet 100-åringar i Skåne år 2000–2070, med prognos från 2023 och framåt.

Åldrande befolkning och samhällsresurser

Genomsnittlig välfärdskostnader per person och år:

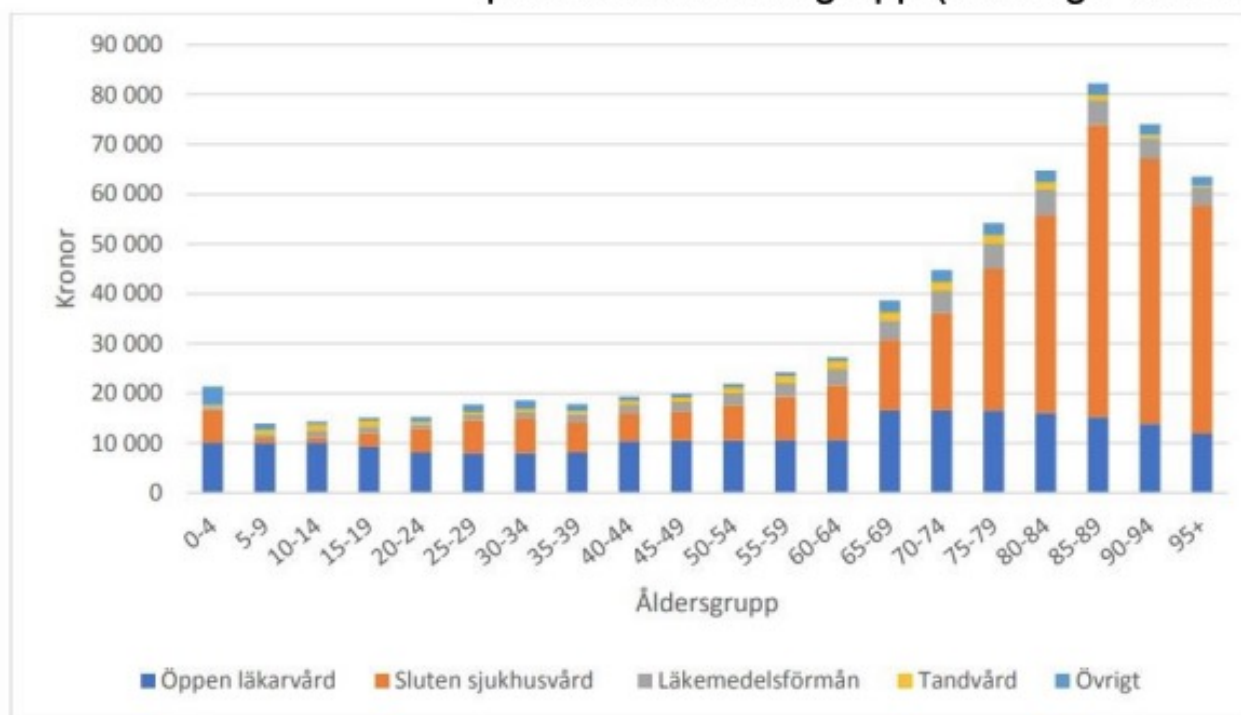
Barn och unga: 200 000

20-66 år: 60 000

80+ år: 280 000 ↗

Genomsnittlig kostnad för hälso- och sjukvård per person och åldersgrupp (offentliga välfärdstjänster)

ref: Gralén, Hjalte & Persson. *Hälso- och sjukvårdsutgifternas utveckling i Sverige*. IHE Rapport 2019:5

ref: SKR (2022) *Välfärdens kompetensförsörjning. Personalprognos 2021–2031 och hur välfärden kan möta kompetensutmaningen*

Ersättningar inom Hälsovalet

Håkan Ewéo

Koncernstab inköp och ekonomistyrning

Valfrihetssystem

Det är obligatoriskt för samtliga regioner att ha ett vårdvalssystem som ger medborgarna rätt att välja mellan olika vårdgivare i primärvården.

Syfte är att öka patienternas valfrihet och underlätta för vårdgivare att etablera sig i primärvården med offentlig ersättning.

Alla vårdgivare som uppfyller de beslutade kraven i vårdvalssystemet ska ha rätt att etablera sig i primärvården med offentlig ersättning. Grunderna i vårdvalssystemet ska vara att ersättningen följer den enskildes val av utförare och att privata och offentliga vårdgivare behandlas lika.

Resursfördelning utifrån behov

För att kunna erbjuda jämlik vård prioriteras resurserna utifrån behov så att sköra, sjuka och äldre får en större andel av resurserna.

Viktningen görs utifrån individens behov och innebär att det på individnivå är mycket stora skillnader på hur stor ersättning som utgår inom primärvården.

- Listningsersättning
- Geografisk ersättning
- Tilläggsuppdrag
- Läkemedlersättning och läkemedelsgenomgång
- Ersättning för läkarmedverkan för råd och stöd

Hälsoval Skåne

Vårdvalen på primärvårdsnivå i Skåne benämns Hälsoval Skåne. Primärvårdsnämnden är ansvarig nämnd.

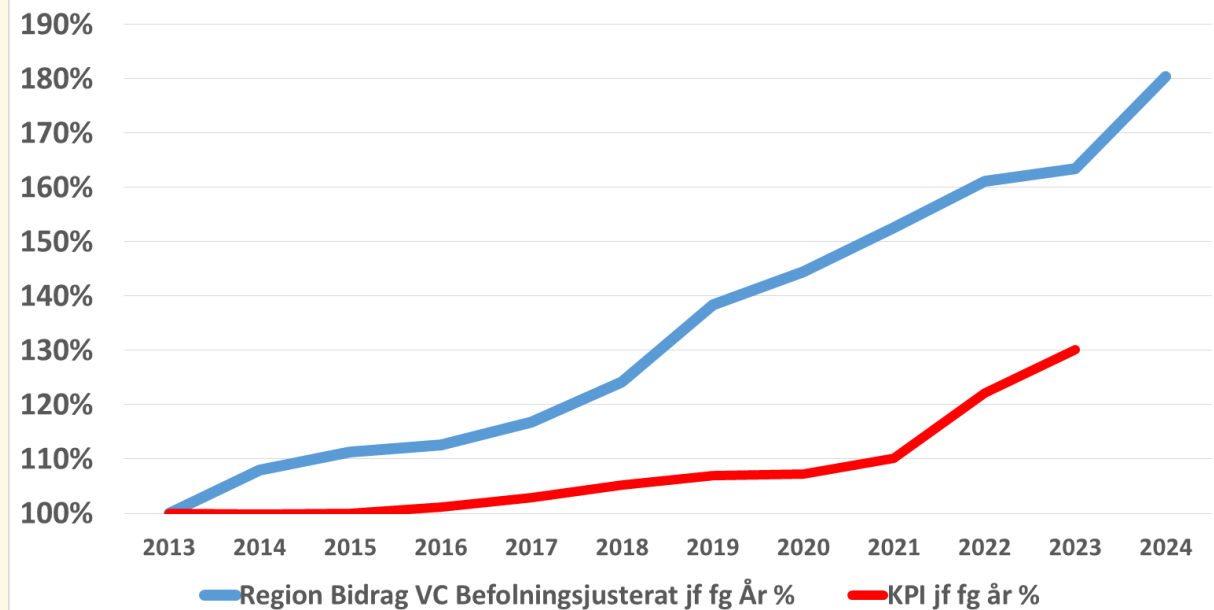
- Vårdcentral ←
- Barnvårdscentral
- Barnmorskemottagning
- Psykoterapi

Vårdvalen styrs via förfrågningsunderlag (ffu) där framgår det vilket uppdrag vårdgivaren ska utföra och vilka ersättningar som utgår. Primärvårdsnämnden beslutar årligen om förfrågningsunderlagen.

Regionfullmäktige beslutar om budgetram för Hälsovalet som helhet.

Finansiering Vårdval Vårdcentral jämförelse över tid

Jämförelse Region Bidrag Vårdval Vårdcentral Befolkningsjusterat och KPI period 2013-2024

ÅR	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Region Bidrag VC, mkr	2984	3258	3400	3495	3679	3964	4469	4699	5013	5337	5454	6064
Region Bidrag VC jg fg År mkr		274	142	95	184	285	505	230	314	324	117	610
Region Bidrag VC, mkr Befolkningsjusterat	2984	3220	3322	3360	3485	3708	4132	4310	4555	4809	4876	5384
KPI månadsvärde okt	314	314	314	318	323	331	336	337	346	384	409	
KPI jf fg år		0	0	4	5	7	5	1	9	38	25	
Befolkning antal Skåne (tusental)	1274	1289	1304	1325	1345	1362	1378	1389	1402	1414	1425	1435
Befolkning jf fg år (tusental)		15	15	21	20	17	16	11	13	12	11	10
Region Bidrag VC Befolkningsjusterat jf fg År %	100%	108%	111%	113%	117%	124%	138%	144%	153%	161%	163%	180%
KPI jf fg år %	100%	100%	100%	101%	103%	105%	107%	107%	110%	122%	130%	

Budget 2024 beslutad av Regionfullmäktige

Sammandrag Hälsovalet Vårdval Vårdcentral, BVC, Barnmorskemottagning och Psykoterapi

Budget 2024	mkr
Totalt Region Bidrag Hälsoval skåne 2023	6 352,2
Täckning kostnadsutveckling 2023	260,6
Uppräkning 2024	191,8
Förstärkning Hälsoval	250,0
Totalt Region Bidrag Hälsoval skåne 2024	7 054,6
Budgetfördelning Region bidrag 2024	mkr
BVC	393,3
BMM	387,2
Vårdcentral	6 064,1
Psykoterapi	210,0
Totalt Region Bidrag Hälsoval skåne 2024	7 054,6

Största förändringarna i budget 2023 vs 2024

Vårdval Vårdcentral

• Listningsersättning +7,45%	+471 mkr
• Geografisk ersättning	+32 mkr
• Kostnadstäckning Med serv. (Labb/RTG)	+60 mkr
• Kostnadstäckning Tolktjänst	+21 mkr
• Kostnadstäckning Hembesök	+10 mkr
• Kostnadstäckning Kväll och Helg	+5 mkr
• Kostnadstäckning Utåtriktad verksamhet	+3 mkr
• Kostnadstäckning SIP, Hälsoundersök	+4 mkr
• Kostnadstäckning övrigt	+4 mkr

Vårdval Psykoterapi

• Momskompensation +4,5%	+10 mkr
• Kostnadstäckning	+60 mkr

Vårdval BVC

• Listningsersättning +4,4%	+8 mkr
• Geografisk ersättning	+5 mkr
• Familjecentral ers.	+3 mkr

Vårdval BMM

• Listningsersättning +4,4%	+9 mkr
• Rörliga ersättningar	+6 mkr
• Familjecentral ers.	+3 mkr
• Geografisk ersättning	+2 mkr
• Kostnadstäckning	+17 mkr

Summa

+702 mkr

Läkemedelsersättning till vårdcentralerna **+7,7%** +117 mkr

Månadsersättning till vårdcentral

Tage 70 år

Listningsersättning

ACG 3,0	520 kr
Ålder	191 kr
CNI	127 kr
Aktiv patient	23 kr

Läkemedelsersättning

312 kr

SUMMA 1 173 kr

Amir 25 år

Listningsersättning

ACG 0,9	156 kr
Ålder	54 kr
CNI	0 kr
Aktiv patient	0 kr

Läkemedelsersättning

13 kr

SUMMA 223 kr

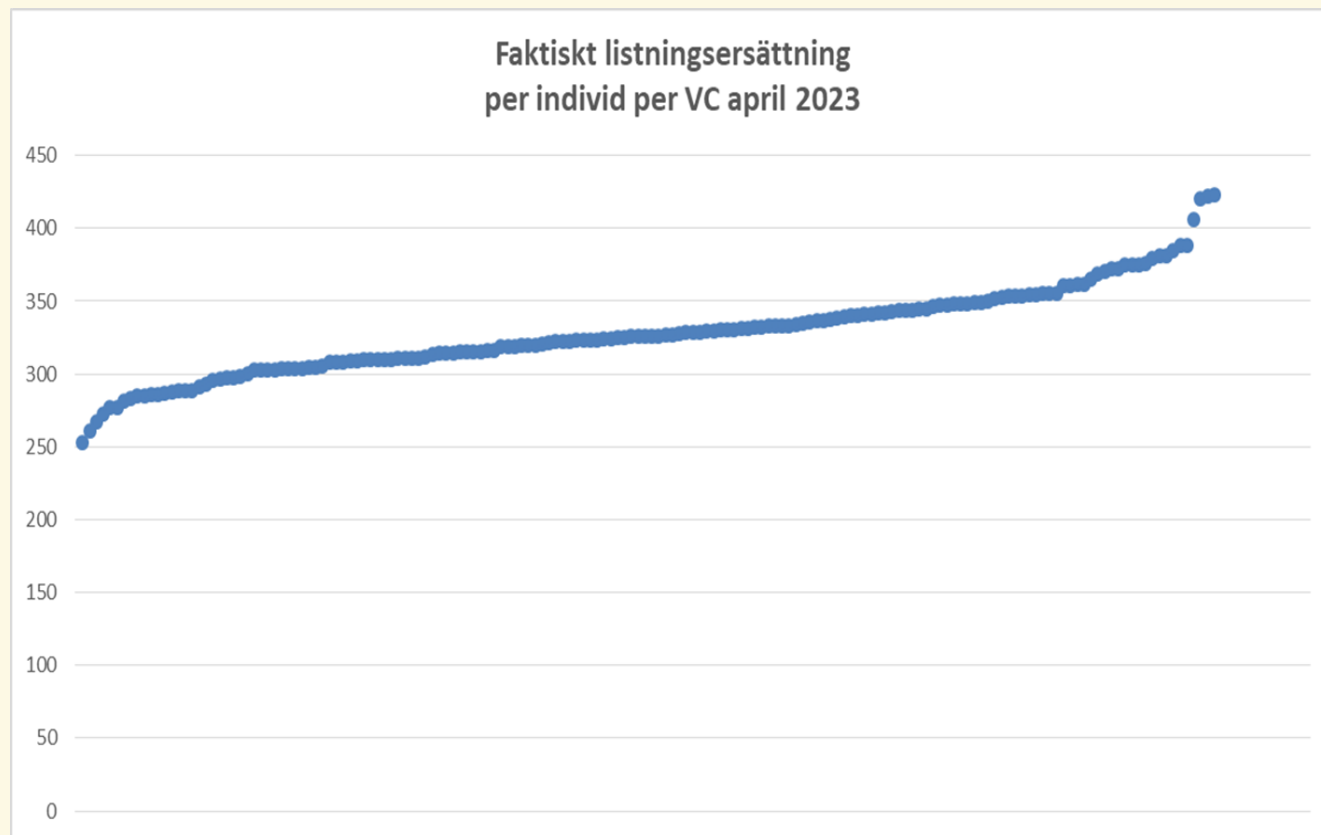
Listningsersättning inom vårdval vårdcentral

Totalt listningsersättning 5 942 000 000 kronor

Antal skåningar 1 428 067 stycken

Snittersättning 346 kr per månad och skåning

Listningsersättningsnivå per vårdcentral

Vårdcentralen med
lägsta snittersättningen
får ca 250 kr per månad
per listad patient.

Vårdcentralen med
högsta snittersättningen
får ca 400 kr per månad
per listad patient.

Fördelning av listningsersättningen

Genomsnittlig ersättning per listad	%	Tot belopp mkr 2024
Ersättning listade viktat med ACG	50,0%	2 971
Ersättning för listades CNI poäng	15,0%	891
Ersättning listade viktat efter ålder och kön	30,0%	1 783
Ersättning för aktiva listade	5,0%	297
Summa	100%	5 942

Adjusted Clinical Groups (ACG)

Adjusted Clinical Groups (ACG) beskriver patientens hälsotillstånd under den närmaste perioden bakåt i tiden för att förutspå det kommande vårdbehovet.

ACG justerar för samsjuklighet hos individer genom att gruppera diagnoser enligt svårighetsgrad och varaktighet med flera variabler. Diagnoser satta av alla yrkeskategorier och både i öppen och sluten vård räknas in.

Care Need Index (CNI)

Care Need Index är ett hjälpmedel som använder socioekonomiska förhållanden för att identifiera risk för ohälsa.

De socioekonomiska variabler som omfattas av CNI:

- Ålder över 65 år och ensamboende
- Utlandsfödd (Östeuropa, Asien, Afrika och Sydamerika)
- Arbetslös eller i åtgärd 16-64 år
- Ensamstående förälder med barn 17 år eller yngre
- Person ett år eller äldre som flyttat in i området
- Lågutbildad 25-64 år
- Ålder yngre än fem år

Listningsersättning för aktiva listade

	Offentliga VC 2023	Privata VC 2023	Offentliga VC 2024	Privata VC 2024	Förändring 2023-2024 Off.	Förändring 2023-2024 Privata
Ersättning aktiv listad per månad	21	22	23	24	9,5%	9,1%

Andel av listade per Vårdcentral 2023-11
Högst 85 %
Lägst 40%

Landsbygdssatsning

mer än 10 km från tätort med fler än 10 000 invånare

- Fördubblad geografisk ersättning till vårdcentraler
ny ersättning 150 000 kr per månad.
- Ny ersättning till vårdcentralsfilial om 75 000 kr per månad.
Krav på tillgänglighet - öppettid för patienter under minst 15 timmar per vecka samt kompetenskrav specialist i allmänmedicin och sjuksköterska.
- Ersättningen till BMM och BVC ökas,
från 7 500 kr till 25 000 kr per månad.

Dialog och frågor